PRACE NAUKOWE AKADEMII EKONOMICZNEJ WE WROCŁAWIU
Nr 1074 — 2005
Gospodarka turystyczna
Turystyka i gospodarka turystyczna w Polsce na tle procesów integracji w Europie
Euroregionalizacja. Konkurencyjność. Marketing

Marek Obrębalski
Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

BAZA DANYCH REGIO JAKO ŹRÓDŁO INFORMACJI O TURYSTYCE W REGIONACH UNII EUROPEJSKIEJ

Artykuł przedstawia informacje o funkcjonowaniu turystyki gromadzone w bazie danych REGIO. Baza ta zawiera dane o poszczególnych regionach krajów UE. Informacje o turystyce w tych regionach dotyczą przede wszystkim rozmiarów i wykorzystania bazy noclegowej. Baza noclegowa nie jest równomiernie rozmieszczona w Europie. Do regionów szczególnie wysokiej koncentracji obiektów noclegowych turystyki należą regiony północnych i centralnych Włoch, południowej Francji oraz południowej Hiszpanii.

1. Wstęp

We współczesnym świecie podstawą sprawnego funkcjonowania każdej jednostki czy instytucji jest posiadanie odpowiedniego zasobu informacji. Według W. Flakiewicza „informacja jest czynnikiem, który zwiększa naszą wiedzę o otaczającej nas rzeczywistości" [2].

Celem niniejszego opracowania jest prezentacja zakresu informacyjnego danych statystycznych dotyczących turystyki znajdujących się w bazie danych regionalnych REGIO, prowadzonej przez Urząd Statystyczny Unii Europejskiej (Eurostat). Baza ta w warstwie przestrzennej jest oparta na stosowanej – począwszy od 1988 r. – nomenklaturze jednostek terytorialnych NUTS (The Nomenclature of Territorial Units for Statistics). Klasyfikację NUTS zaleca się stosować w procesie zbierania, rozwoju, harmoniza-

cji i udostępniania danych statystycznych w różnych przekrojach terytorialnych krajów Unii Europejskiej. NUTS jest klasyfikacją hierarchiczną, uwzględniającą pięć poziomów, a mianowicie trzy regionalne (NUTS 1-3) i dwa lokalne (NUTS 4-5) [1, s. 23-28]. W krajach Unii Europejskiej klasyfikacja NUTS jest wykorzystywana w wielu polach badawczo-analitycznych, a mianowicie: w statystyce regionalnej, w analizach społeczno-ekonomicznych poszczególnych regionów, w formułowaniu polityk regionalnych oraz w określaniu potrzeb i możliwości korzystania z regional-nych funduszy strukturalnych UE [3, s. 117-127].

2. Baza danych regionalnych REGIO

Baza danych regionalnych REGIO została utworzona przez Eurostat w 1975 r. Gromadzi dane w rocznych (rzadziej w kwartalnych i miesięcznych) przekrojach na poziomie NUTS 2 i NUTS 3. Dane te są pogrupowane w 16 następujących dziedzin (w nawiasach podano nazwy zbiorów) [4, s. 17]:

- rolnictwo (agri-r),
- statystyka demografii (demo-r),
- rachunki ekonomiczne (econ-r),
- statystyka edukacji (educ-r),
- statystyka środowiska (env-r),
- badanie aktywności ekonomicznej ludności – dane roczne (lfs-r),
- badanie aktywności ekonomicznej ludności – dane z II kwartału – do 2001 r. (lfs-r-q2),
- statystyka migracji (migr-r),
- nauka i technologia (badania i rozwój, patenty) (rd),
- strukturalna statystyka gospodarcza (sbs-r),
- statystyka zdrowia (health-r);
- statystyka turystyki (tour-r),
- statystyka transportu i energetyki (tran_enr),
- bezrobocie – dane roczne (unemp),
- bezrobocie – dane z II kwartału – do 2001 r. (unempl-q2),
- regiony: Rocznik Statystyczny z poprzedniego roku (reg_ybk).

Obecnie REGIO stanowi część publicznej bazy danych New Cronos zawierającej aktualnie ponad 260 mln makroekonomicznych i społecznych danych statystycznych dotyczących przede wszystkim krajów Unii Europejskiej, a w wielu zakresach informacyjnych także innych krajów (w tym Ja-

ponii i USA). Baza New Cronos obejmuje 10 grup informacji, a mianowicie:

- podstawowe wskaźniki dotyczące polityki UE (grupy informacji: wskaźniki strukturalne, eurowskaźniki, wskaźniki długoterminowe),
- ogólne statystyki (grupy informacji: europejskie i krajowe wskaźniki krótkoterminowe, regiony (REGIO), audyt miejski, kraje spoza UE),
- ekonomia i finanse (grupy informacji: podstawowe wskaźniki ekonomiczne, rachunki narodowe, wskaźniki rządowe, rachunki finansowe, wskaźniki wymiany i zysku, statystyka monetarna i pozostała finansowa, ceny, bilanse płatności),
- ludność i warunki społeczne (grupy informacji: ludność, zdrowie, edukacja i szkolenia, rynek pracy, warunki socjalne i pomoc społeczna, statystyka społeczeństwa informacyjnego, turystyka),
- przemysł, handel i usługi (grupy informacji: podstawowe informacje o przemyśle, handlu i usługach, przemysł i budownictwo, handel, usługi, usługi finansowe, turystyka),
- rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo (grupy informacji: rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo),
- handel zagraniczny (grupy informacji: dane zagregowane, dane szczegółowe),
- transport (grupy informacji: podstawowe wskaźniki, transport kolejowy, transport drogowy, transport wodny śródlądowy, rurociągi ropy naftowej, transport morski, transport powietrzny, pozostałe dane, w tym regionalna statystyka transportu),
- środowisko i energia (grupy informacji: środowisko, energia),
- nauka i technologia (grupy informacji: badania i rozwój, badania innowacyjne w przedsiębiorstwach w UE, sektory przemysłu wysokiej technologii, europejski i amerykański system patentowy, zasoby ludzkie w nauce i technologii, statystyka społeczeństwa informacyjnego).

Każdy z tych dziedzinowych zbiorów zawiera wskazane wyżej grupy danych, a te z kolei mieszczą w sobie tablice statystyczne.

Informacje o turystyce w przekrojach regionalnych dostępne w bazie REGIO dotyczą:

- liczby obiektów turystycznych zbiorowego zakwaterowania (liczba obiektów noclegowych, liczba pokoi i miejsc noclegowych),
- wykorzystania obiektów turystycznych zbiorowego zakwaterowania (korzystający z noclegów i udzielone noclegi; zróżnicowanie na turystów krajowych i zagranicznych.

Tablice z danymi statystycznymi bazy REGIO mają co najmniej dwa wymiary. Pierwszy, odnosi się do poziomu klasyfikacji NUTS, a drugi – do szeregu czasowego. Długość szeregów czasowych danych – dostępnych na poziomie regionalnym – w poszczególnych dziedzinach jest zróżnicowana. Dane z zakresu demografii są gromadzone od 1970 r., z dziedziny zatrudnienia – od roku 1975, a dotyczące statystyki turystyki – dopiero od 1994 r. Baza danych regionalnych REGIO jest stale udoskonalana, a jej zakres informacyjny systematycznie rozszerzany.

Informacje z zakresu turystyki są gromadzone i prezentowane także w dwóch innych dziedzinach bazy New Cronos, a mianowicie dotyczących: ludności i warunków społecznych oraz przemysłu, handlu i usług. W dziedzinach tych dostępne są następujące informacje o turystyce:

- liczba obiektów noclegowych, liczba pokoi i miejsc noclegowych w przekroju poszczególnych krajów oraz jednostek terytorialnych szczebla NUTS I, NUTS II i NUTS III,
- liczba miejsc noclegowych na 1000 ludności,
- liczba turystów krajowych korzystających z noclegów w przekroju poszczególnych krajów oraz jednostek terytorialnych szczebla NUTS I i NUTS II,
- liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów w przekroju poszczególnych krajów oraz jednostek terytorialnych szczebla NUTS I i NUTS II,
- liczba turystów krajowych i zagranicznych na 1000 ludności,
- liczba noclegów udzielonych turystom krajowym w przekroju poszczególnych krajów oraz jednostek terytorialnych szczebla NUTS I i NUTS II,
- liczba noclegów udzielonych turystom zagranicznym w przekroju poszczególnych krajów oraz jednostek terytorialnych szczebla NUTS I i NUTS II,
- liczba noclegów udzielonych turystom krajowym i zagranicznym na 1000 ludności,
- struktura geograficzna turystów zagranicznych korzystających z noclegów i udzielonych im noclegów (dane comiesięczne),
- liczba turystów krajowych i zagranicznych (dane comiesięczne),
- liczba noclegów udzielonych turystom krajowym i zagranicznym (dane comiesięczne),
- wykorzystanie brutto i netto miejsc noclegowych (dane comiesięczne),
- liczba turystów według wieku (dane roczne i kwartalne),

- liczba turystów według płci (dane roczne i kwartalne),
- liczba turystów na 1000 ludności,
- liczba podróży turystycznych według miesiąca wyjazdu (dane roczne i kwartalne), według długości pobytu (dane roczne), według typu organizatora podróży (dane roczne), według głównego środka transportu (dane roczne), według głównego rodzaju zakwaterowania (dane roczne i kwartalne), według wieku turystów (dane roczne i kwartalne), według płci turystów (dane roczne),
- liczba podróży turystycznych na 1000 ludności,
- struktura geograficzna podróży turystycznych,
- liczba noclegów turystycznych według miesięcy (dane roczne i kwartalne), według długości pobytu (dane roczne), według typu organizatora podróży (dane roczne), według głównego środka transportu (dane roczne), według głównego rodzaju zakwaterowania (dane roczne i kwartalne), według wieku turystów (dane roczne i kwartalne), według płci turystów (dane roczne),
- struktura geograficzna noclegów turystycznych,
- wydatki ponoszone na podróże turystyczne,
- struktura geograficzna wydatków ponoszonych na podróże turystyczne,
- dane statystyczne o turystyce w Albanii, Bośni i Hercegowinie, Chorwacji i Macedonii.

Informacje o rozwoju turystyki oraz o metodologicznych podstawach badań statystycznych w tym zakresie dostępne są także w wydawanych przez Eurostat publikacjach:

- Yearbook on Tourism Statistics, 2002 (dane za lata 1990-2000);
- Tourism Trends in Mediterranean Countries, 2001;
- Tourism – Europe, Central European Countries, Mediterranean Countries, Key Figures 2000-2001;
- Community Methodology on Tourism Statistics;
- Tourism in Europe – Trends 1995-1998;
- Dynamic Regional Tourism.

Dostęp do bazy REGIO, a także do bazy New Cronos jest odpłatny, lecz w przypadku współpracujących instytucji (urzędów) statystycznych możliwy jest dostęp *on-line* (za pomocą hasła przyporządkowanego do osoby korzystającej).

3. Turystyka w regionach Unii Europejskiej

Na podstawie oficjalnych danych Eurostatu (Urzędu Statystycznego Unii Europejskiej z siedzibą w Luksemburgu) dotyczących, z jednej strony, recepcji turystycznej, a z drugiej – wykorzystania noclegowej bazy turystycznej, w tej części opracowania przedstawiono ogólną charakterystykę turystyki europejskiej w przekroju regionalnym.

Obraz turystyki w regionach Unii Europejskiej jest wyraźnie zróżnicowany. Współcześnie wiele europejskich regionów jest zorientowanych na turystykę, postrzegając ją nie tylko jako infrastrukturę służącą odwiedzającym region, lecz również jako istotną siłę motoryczną regionalnej gospodarki.

Rozmieszczenie miejsc noclegowych w Europie charakteryzuje się wyraźnie ich widoczną koncentracją w regionach turystycznych, a zwłaszcza w północnych i centralnych Włoszech, południowej Francji, a także w południowej Hiszpanii. Wśród 30 regionów o najbardziej rozwiniętej bazie noclegowej turystyki znajduje się: 9 regionów włoskich, 8 regionów francuskich oraz 5 regionów hiszpańskich. W grupie tej znajdują się ponadto po dwa regiony austriackie, niemieckie, holenderskie oraz po jednym brytyjskim i belgijskim (tab. 1).

Regionami dysponującymi największymi możliwościami turystycznego zakwaterowania są hiszpańska Cataluña (prawie 700 tys. miejsc noclegowych) i włoski region Veneto (ponad 654 tys. miejsc noclegowych).

Z kolei spośród regionów krajów będących nowymi członkami Unii Europejskiej na uwagę pod względem rozmiarów bazy noclegowej turystyki zasługują: województwo zachodniopomorskie (121,3 tys. miejsc noclegowych; 52 miejsce w grupie regionów szczebla NUTS-2) oraz czeski region Severovychod (103,6 tys. miejsc noclegowych).

Jeżeli chodzi o liczbę turystów korzystających z noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania, najsilniejszymi turystycznie regionami Europy w roku 2003 były:

- Île de France (Francja) – ponad 27 mln korzystających z noclegów,
- Cataluña (Hiszpania) – ponad 14 mln turystów,
- Andalucia (Hiszpania) – ponad 13,1 mln turystów,
- Provence-Alpes-Côte d'Azur (Francja) – ponad 12 mln turystów,
- Veneto (Włochy) – prawie 11,4 mln turystów,
- Rhône-Alpes (Francja) – niemal 10,6 mln turystów,
- Canarias (Hiszpania) – ponad 9,8 mln korzystających z noclegów,

Tabela 1. Największe turystyczne regiony Europy (NUTS 2) w 2003 r.

Nazwa regionu	Kraj	Miejsca noclegowe ogółem	W tym w hotelach	Korzystający z noclegów		
				ogółem	turyści krajowi	turyści zagraniczni
Cataluña	Hiszpania	699081	266147	14009600	6268015	7741585
Veneto	Włochy	654041[a]	190967[a]	11396371	4528321	6868050
Provence-Alpes-Côte d'Azur	Francja	581110	137426	12007277	7515633	4491644
Rhône-Alpes	Francja	526159	141784	10597892	7484189	3113703
Languedoc-Roussillon	Francja	476192	52044	6264708	4660089	1604619
Aquitaine	Francja	448035	59098	5921351	4648855	1272496
Toscana	Włochy	417148[a]	167881[a]	9613802	4792560	4821242
Illes Balears	Hiszpania	404833	321701	7833085	1157663	6675422
Canarias	Hiszpania	386347	153595	9832524	1957990	7874534
Andalucia	Hiszpania	368386	220860	13145521	7317264	5828257
Bretagne	Francja	343978	48122	5013223	3754179	1259044
Pays de la Loire	Francja	319667	40050	4528362	3760583	767779
Comunidad Valenciana	Hiszpania	276840	113566	6469180	4064034	2405146
Tirol	Austria	259937	181209	6653724	788638	5865086
Lombardia	Włochy	256579[a]	157101[a]	8653622	4645189	4008433
Mecklenburg-Vorpommern	Niemcy	244567	72497	7023757	5297531	1726226
Lazio	Włochy	244054[a]	141669[a]	8039323	3244400	4794923
Oberbayern	Niemcy	233705[a]	144945[a]	9316635	6897605	2419030
Midi-Pyrénées	Francja	224093	80930	5186389	3561833	1624556
Poitou-Charentes	Francja	222583	32728	3701999	3154463	547536
Marche	Włochy	213774[a]	59745[a]	2014453	1668796	345657
Provincia Autonoma Bolzano-Bozen	Włochy	211722[a]	146801[a]	4430509	1547213	2883296
Calabria	Włochy	193245[a]	77478[a]	1210980	1044500	166480
Puglia	Włochy	188111[a]	61906[a]	2263255	1940183	323072
Gelderland	Holandia	168735	16585	2653400	2336200	317200
Campania	Włochy	168197[a]	92425[a]	4467110	2777419	1689691
Inner London	Wielka Brytania	167075[a]	137187[a]	-[b]	-	-
Kärnten	Austria	163372	68151	2154776	914798	1239978
Prov. West-Vlaanderen	Belgia	161885	31908	2657649	1402296	1255353
Noord-Holland	Holandia	159380	57927	7003800	2091000	4912800

Objaśnienia: a – dane dotyczą 2002 roku; b – w całym regionie London (Inner i Outer) – 13,5 mln korzystających z noclegów.

Źródło: Baza REGIO, Eurostat.

- Toscana (Włochy) – ponad 9,6 mln turystów,
- Oberbayern (Niemcy) – ponad 9,3 mln turystów,
- Lombardia (Włochy) – prawie 8,7 mln turystów.

Spośród regionów krajów będących nowymi członkami Unii Europejskiej największą liczbą korzystających z noclegów w obiektach turystycznych w 2003 r. wyróżniały się: czeski region Severovychod (ponad 2,1 mln turystów), województwa małopolskie (niemal 2 mln turystów) i mazowieckie (prawie 1,9 mln turystów).

Z kolei regionami Europy przyciągającymi turystów zagranicznych korzystających z noclegów w największym stopniu w 2003 roku były: Île de France (Francja) – prawie 13,3 mln turystów, Canarias (Hiszpania) – niemal 7,9 mln, Cataluña (Hiszpania) – ponad 7,7 mln, Veneto (Włochy) – prawie 6,9 mln, Illes Balears (Hiszpania) – prawie 6,7 mln oraz Tirol (Austria) – prawie 5,9 mln turystów z zagranicy.

Turystyka odgrywa coraz większą rolę w europejskiej przestrzeni gospodarczej. Natężenie tego znaczenia w regionalnych przekrojach jest zależne od atrakcyjności turystycznej danego regionu, jego komunikacyjnej dostępności i szeroko pojętej aktywności na europejskim rynku turystycznym.

4. Podsumowanie

Kompleksowe prowadzenie polityki regionalnej i podejmowanie optymalnych i zarazem skutecznych decyzji wymaga dostępu do zintegrowanych systemów informacyjnych. Systemy te umożliwiają systematyczne monitorowanie zmian stanu poszczególnych elementów społecznych i gospodarczych, w tym turystycznego zagospodarowania i intensywności jego wykorzystania. Baza danych REGIO i jej zakres informacyjny jest kompromisem między realnymi możliwościami pozyskiwania danych w przekrojach regionalnych, ich metodologiczną porównywalnością a potrzebami zasilania informacyjnego różnych agend Unii Europejskiej. W zasilaniu informacyjnym baz danych Eurostatu uczestniczą wszystkie krajowe urzędy statystyczne państw-członków Unii Europejskiej, w tym także Polska. Dzięki prowadzonym od wielu lat pracom uzyskano informacyjną i metodologiczną kompatybilność danych statystyki publicznej krajów Unii Europejskiej. Ta kompatybilność dotyczy również informacji o funkcjonowaniu turystyki, a to umożliwia prowadzenie międzynarodowych analiz porównawczych.

Literatura

[1] Decant G., The *Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS)*, [w:] Proceedings of the Seminar on Regional Statistics – Baden 1996, Volume 2: Specific Reports. Eurostat, Luxembourg 1997.

[2] Flakiewicz W., *Systemy informacyjne w zarządzaniu*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2002.

[3] Obrębalski M., *Podział terytorialny krajów Unii Europejskiej a cele i kryteria regionalnych funduszy rozwojowych*, [w:] *Gospodarka lokalna w teorii i w praktyce*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej nr 807, AE, Wrocław 1999.

[4] *Regional Statistics – Reference Guide 2004*, Eurostat, Luxembourg 2004.

REGIO DATABASE AS A SOURCE OF INFORMATION ABOUT TOURISM IN THE EU REGIONS

Summary

The Statistical Office of European Community (Eurostat) leads regional database (REGIO). The data in REGIO are all broken down by territorial units, using the Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS).

REGIO is a database specifically dedicated to statistics on economic life in each Member State of the European Union. There are sixteen collections in REGIO. The data in REGIO cover a wide range of subjects. It refers also to information about tourism. The collection on regional tourism statistics contains data on the capacity of collective tourist accommodation (number of establishments, number of bedrooms, number of bedplaces) and occupancy in collective accommodation establishments (arrivals and nights spent, broken down into residents and non-residents).

Tourist accommodation in Europe has a few concentration places in touristical regions, especially in northern and central Italy, southern France and southern Spain.

The real information on tourism in regional profile are very useful in the application of international comparative analysis.